

خلاصه مقالات سمپلار ژان آلتر و طب

با تاکید بر اخلاق و تغذیه

۲۶-۲۵ بهمن ماه ۱۳۹۰

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سمنان

برگزار کننده گان :

- معاونت تحقیقات و فناوری
- نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
 استان سمنان

اداره کل تبلیغات اسلامی
 استان سمنان

اداره کل آموزش و پرورش
 استان سمنان

عنوان مقاله: تأثیر اعجاز صوتی دلنشین قرآن بر تسکین درد

نویسندگان: دکتر ناهید رژه^۱، دکتر مجیده هروی کریموی^۱
^۱ استادیار دانشگاه شاهد

چکیده

درد پدیده پیچیده‌ای است که عوامل متعددی در درمان آن تاثیرگذار است. یکی از این عوامل مؤثر و مداخله گر، فرهنگ و زمینه فرهنگی افراد می‌باشد و در این گستره وسیع فرهنگی نقش اعتقادات مذهبی از همه محسوس تر است. قرآن مملو از آیاتی است که در آنها بر آرامش و چگونگی دستیابی به آن اشاره شده است. روایات و آیاتی نظیر "فی القرآن شفاء من کل داء" (درمان هر دردی در قرآن کریم)؛ " و ننزل من القرآن ما هو شفا ورحمه للمؤمنین" (ما آن از قرآن چه فرستیم شفای دل و رحمت الهی برای اهل ایمان است).

واکوی برای تحوه تأثیرگذاری و مکانیسم این اعجاز شفا بخشی قرآن کریم بحث همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. قابل ذکر است که درد احساسی درونی و آزاردهنده و تا حدی ضروری است که در بیماران موجب سرعت بخشیدن به روند بیماری و تشدید علائم بیماری می‌گردد. براساس پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که غده تالاموس به عنوان مهمترین غده در مغز انسان، محرک‌های صوتی را به وسیله سیستم‌های عصبی دریافت و در کنار حافظه و تخیل به آنها پاسخ می‌دهد. غده هیپوفیز نیز که از غده تالاموس فرمان دریافت می‌کند به محرک‌های صوتی پاسخ می‌دهد و موجب بروز ترشحاتی می‌شود که نتیجه آن آزادسازی ماده آرام بخشی به نام اندروفین خواهد بود. اعجاز صوتی دلنشین و موسیقایی عرفانی و دلپذیر با خواص ویژه و ملودی و ریتم مخصوص به خود، یکی از باشکوه‌ترین ابعاد اعجاز بیانی قرآن مجید است. با توجه به اینکه مهمترین اثر ماده مزبور، تسکین درد در انسان است به سادگی می‌توان به ارزش قرآن درمانی پی برد که عملاً موجبات آزادسازی ماده اندروفین را که علاوه بر تسکین درد باعث انبساط و شادی در انسان می‌شود فراهم می‌سازد. سیستم اعصاب انسان به محرک‌های صوتی با فراز و فرودهای منظم، پاسخ مثبت می‌دهد. قرآن درمانی یک فرایند فعال است. در قرآن درمانی، انتظار می‌رود که قرآن ما را در برگرفته و در تمام وجودمان جریان پیدا کند. تلاوت قرآن با صوت بعنوان یک آوای عرفانی، می‌تواند درد را کاهش داده و محرکی برای ایجاد پاسخ‌های فیزیولوژیک و سایکولوژیک در شنونده باشد. صوت انسان می-

تواند به میزان قابل توجهی در تسکین و تقلیل وضعیت بحرانی بیمارانی که در بخش مراقبت‌های ویژه ICU بستری شده‌اند نیز تأثیر داشته باشد.

در همین راستا، براساس پایگاه اینترنتی Medill East online کسانی که تسلط به زبان عربی ندارند نیز با شنیدن آیات قرآن به آرامش می‌رسند و این به علت تأثیر فیزیولوژیکی آن بر سیستم عصبی آنهاست که توجیه تعمیم پذیری قرآن درمانی بر کاهش درد را در بردارد. مطالعاتی در خارج از ایران؛ از جمله در عربستان با بررسی تأثیر آوای دلنشین قرآن با انتخاب سوره‌های بشارت دهنده و نذیر و بکارگیری ادوات صوتی در بیماران بخش‌های مراقبت ویژه به درجاتی از کاهش درد دستیابی شده است.

همانطور که می‌دانیم اکثر داروها (به خصوص داروهای مسکن) عوارض جانبی فیزیولوژیکی و سایکولوژیک زیادی بر بیمار دارد. ضمن اینکه در تمام بیماران نمی‌توان از این داروها برای تسکین درد استفاده نمود، خطر اعتیاد و وابستگی دارویی نیز مطرح می‌شود، از طرف دیگر علاوه بر هدر دادن وقت به هنگام مصرف آنها، هزینه زیادی بر سیستم بهداشتی و درمانی جامعه تحمیل می‌شود. واضح است چنانچه راه‌های ساده‌تر، سالم‌تر و مقرون به صرفه تری در دسترس باشد، قبول این همه عوارض و هزینه‌ها منطقی نخواهد بود. لذا تأکید زیادی بر روش‌های تسکین غیردارویی و غیرتهاجمی (جراحی) در کاهش اضطراب و درد به عنوان راه‌های برتر تسکین دهنده گردیده است. بیشترین مطالعات صورت گرفته در خصوص تأثیر آوای قرآن کریم بر درد، استرس و اضطراب ناشی از آن بوده است. این امر طیف سنی وسیعی از نوزادان تا سالمندان و همچنین در چندین مطالعه افراد در شرایط نظیر کاهش دردهای شدید و حاد در فازهای مختلف زایمان با استماع آوای دلنشین قرآن به اثبات رسیده است. شواهد حاکی از آن است که اضطراب تشدید؛ افزایش یا عود وجود درد منجر به تأثیر گذاری بر بروز سیکل درد و تسکین آن می‌گردد. برخی مطالعات به استناد کاهش دردهای بعد از جراحی‌ها و روش‌های تشخیصی تهاجمی مختلف آن را به عنوان یک روش غیر دارویی و مؤثر برای کاهش رنج توصیه نموده‌اند. قبل از القای بیپوشی؛ قبل از جراحی‌های قلب؛ پیش از آنژیوگرافی از جمله مواردی است که موید این امر است. امید است این پژوهش بعد دیگری از مفاهیم عمیق قرآنی و اسلامی را در امور خدماتی و درمانی نمایان سازد. و با استعانت از قرآن کریم آموزه‌های تندرستی از آن استخراج و در شفای جسمانی و روانی بیماران بهره برداری گردد.

واژه‌های کلیدی: تسکین درد، قرآن، اصوات قرآن.